
Biudžetinė įstaiga, J. Tumo – Vaižganto g. 93-2, LT-90160 Plungė
Tel. (8 448) 52 034, el. p. ysbiuras@plungevsb.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302415311

**PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ DALYVAVIMAS
ATRANKINĖSE PREVENCINĖSE PROGRAMOSE**

Duomenys 2023 m.

Nr. AT 101163

Plungė 2024

Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis vykdomos prevencijos programos skirtos ligų prevencijai ir ankstyvam nustatymui, tai galimybė nurodyto amžiaus asmenims, kurie jaučiasi sveiki, nemokamai profilaktiškai pasitikrinti, ar neserga tam tikromis ligomis. Galimybė pasitikrinti sudaroma kas keleri metai (1–3 m.), priklausomai nuo kiekvienoje programoje nustatyto laikotarpio.

Šiaulių teritorinės ligonių kasos duomenimis, 2023 m. Plungės rajono savivaldybėje vykdytos šios prevencijos programos:

1 lentelė. Profilaktinės prevencinės programos vykdomos Plungės rajono savivaldybėje 2023 m.

Prevencinė programa	Programa skirta
Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programa	Moterims 25-59 m. (imtinai)
Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa	Moterims 50-69 m. (imtinai)
Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa	Vyrams ir moterims 50-74 m. (imtinai)
Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa	Vyrams 50-69 (imtinai) ir vyrams nuo 45 metų, jei jų tėvai ar broliai sirgo priešinės liaukos vėžiu
Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa	Vyrams ir moterims 40-60 m. (imtinai) (nuo 2023-04-22 įsigaliojo teisės akto pakeitimas)

Šaltinis: Šiaulių TLK

**nuo 2017 m. sausio 1 d. Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa nebėra priskirta Sveikatos (prevencinių) programų grupei.*

***2020 - 2021 m. dėl covid-19 infekcijos pandemijos valdymo priemonių, skelbto karantino nebuvo ar buvo sunkiai prieinamos profilaktinių prevencinių programų paslaugos.*

2023 m. Plungės rajono savivaldybėje nemokamas profilaktines prevencines programas teikė 3 pirminės sveikatos priežiūros įstaigos: UAB „Klinika Pulsas“, A. Klišonio komercinė firma „Inesa“, UAB „Plungės sveikatos centras“.

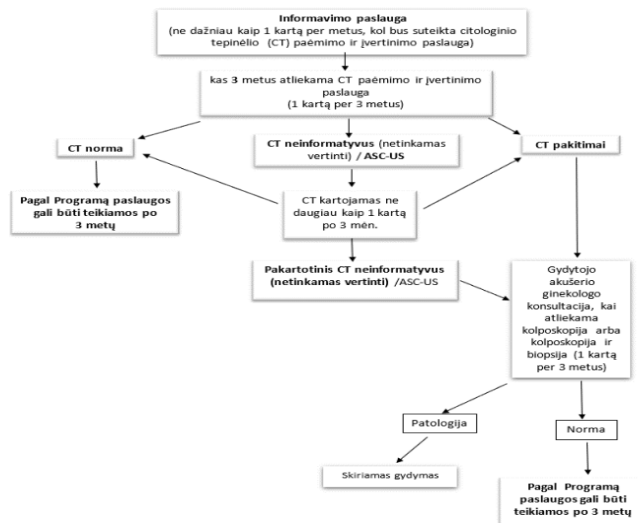
Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programa

Gimdos kaklelio vėžio prevencinė programa skirta moterims nuo 25 iki 59 metų (imtinai). 25-34 m. (imtinai) moterims kartą per 3 metus atliekamas gimdos kaklelio citologinis tepinėlis. 35-59 m. (imtinai) moterims kartą per 5 metus atliekamas gimdos kaklelio aukštos rizikos žmogaus papilomos viruso tyrimas (AR ŽPV) ir gimdos kaklelio citologinio tepinėlio ištyrimas skystoje terpėje (jei AR ŽVP tyrimas teigiamas). Gavus tepinėlių rezultatus gali būti atliekama biopsija, leidžianti objektyviai patvirtinti arba paneigti ligos diagnozę. Kuo anksčiau aptinkami pakitimai, tuo lengviau galima juos

išgydyti. Net 80 proc. šia liga susirgusių moterų galėtų pasveikti, jei liga būtų pastebėta laiku ir kuo anksčiau būtų pradėtas gydymas (1a ir 1b pav.).

GIMDOS KAKLELIO VĖŽIO ANKSTYVOSIOS DIAGNOSTIKOS PROGRAMOS PASLAUGŲ TEIKIMO SCHEMOS ATSIŽVELGIANT Į MOTERŲ AMŽIAUS GRUPĘ

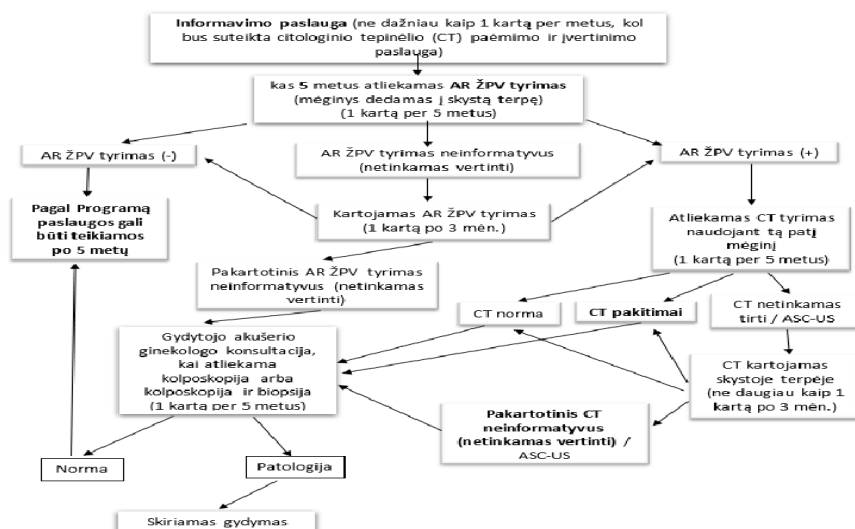
1 schema. Programoje numatytų paslaugų teikimas moterims nuo 25 iki 34 m. (imtinai) ir šių paslaugų apmokėjimas

1a) Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programos paslaugų teikimo schemos atsižvelgiant į moterų amžiaus grupes (nuo 25 iki 34 m. (imtinai))

Šaltinis: Šiaulių TLK

2 schema. Programoje numatytų paslaugų teikimas moterims nuo 35 iki 59 m. (imtinai) ir šių paslaugų apmokėjimas

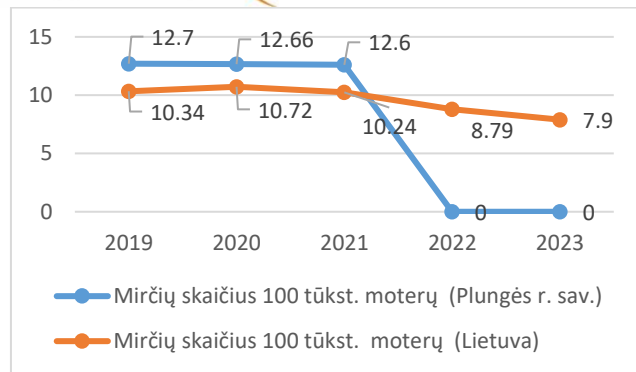
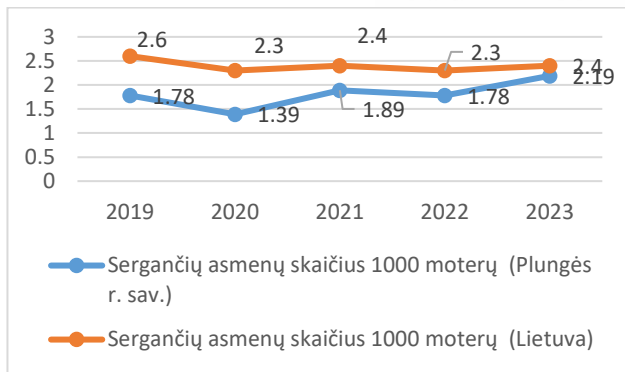

1b) Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programos paslaugų teikimo schemos atsižvelgiant į moterų amžiaus grupes (nuo 35 iki 59 m. (imtinai))

Šaltinis: Šiaulių TLK

2023 m. gimdos kaklelio vėžiu sirgo 38 moterys, iš jų 17 priklausė 25-59 m. amžiaus grupei. Bendras sergančių moterų skaičius buvo 18,7 proc. didesnis nei ankstesniais metais.

Higienos instituto duomenimis 2023 m. dėl gimdos kaklelio piktybinio naviko mirė viena moteris, ji nepriklausė tiriamojo amžiaus grupei, tačiau per penkerių metų laikotarpį dėl šios priežasties mirė 8 moterys, iš jų trys priklausė tiriamajai grupei (2 a) ir 2 b) pav.).

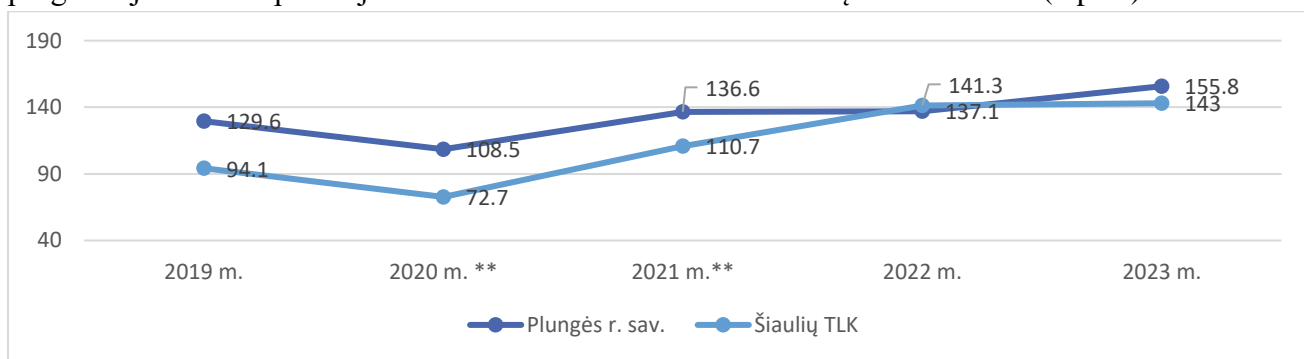

2 a) 25-59 m. amžiaus moterų ligotumas gimdos kaklelio piktybiniu naviku (C53)

2 b) 25-59 m. amžiaus moterų mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinio naviko (C53)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Mirčių registras

2019 – 2023 m. laikotarpiu dalyvavusių moterų gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje skaičius padidėjo ir buvo didesnis nei bendras Šiaulių TLK vidurkis (3 pav.).

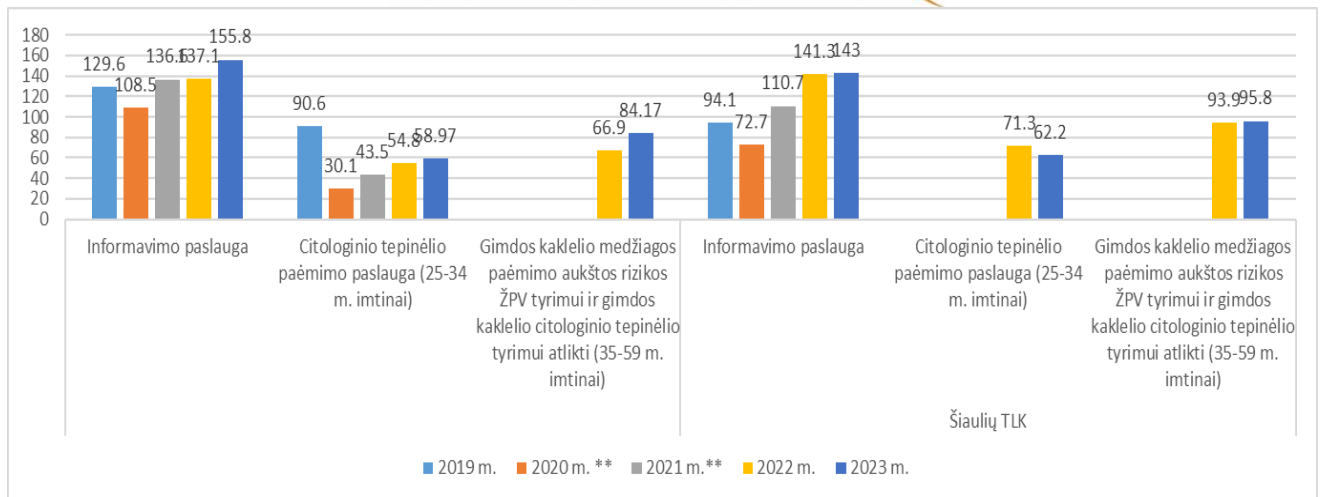

3 pav. Moterų dalyvavimas gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje (informavimo paslauga) Plungės r. sav. ir Lietuvoje 2019 – 2023 m. laikotarpiu, proc.

Šaltinis: Šiaulių TLK

2023 m. Plungės rajono savivaldybėje gimdos kaklelio vėžio prevencinėje programoje dalyvavo ir informavimo paslaugą apie vykdomą programą gavo 2 889 gyventojos, tai dešimtadaliu daugiau nei ankstesniais metais ir 1,68 karto daugiau nei buvo planuojama suteikti informavimo paslaugą (3 pav.).

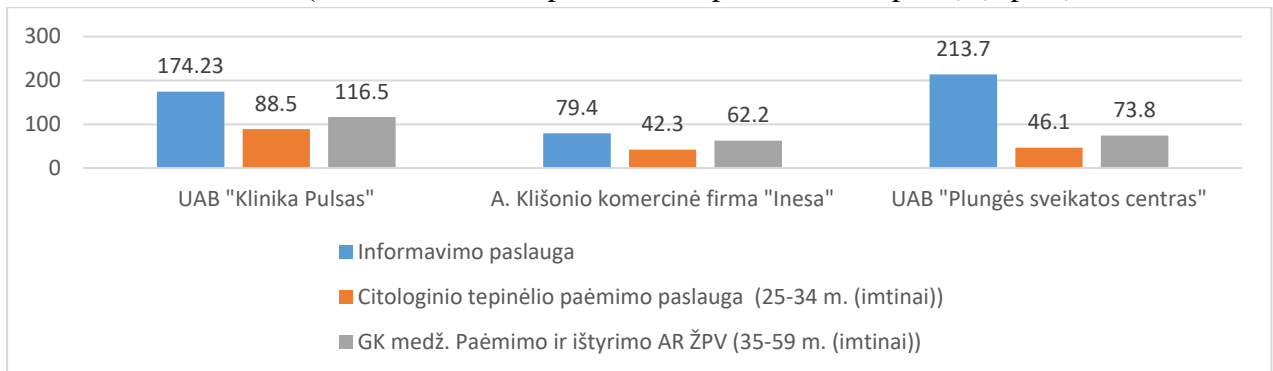
329 moterims suteikta citologinio tepinėlio paėmimo ir ištyrimo paslauga (skirta 25-34 m.) tai 58,97 proc. nuo planuotų patikrinti per ataskaitinį laikotarpį moterų dalis. 2023 m. šis rodiklis buvo mažesnis už bendrą Šiaulių TLK rodiklį. 930 moterų suteikta gimdos kaklelio medžiagos paėmimo aukštos rizikos ŽPV tyrimo ir tepinėlio ištyrimo paslauga skirta (35–59 m.), tai 84,17 proc. nuo planuotų patikrinti per ataskaitinį laikotarpį moterų dalis. 2023 m. šis rodiklis buvo 11,63 proc. mažesni už bendrą Šiaulių TLK rodiklį (4 pav.).

4 pav. Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, informavimo paslauga, citologinio tepinėlio paėmimo paslauga ir gimdos kaklelio medžiagos paėmimo paslauga Šiaulių TLK priklausančiose savivaldybėse ir Plungės r. sav. (proc.) 2019- 2023 m.

Šaltinis: Šiaulių TLK

2023 m. Plungės rajono savivaldybėje aktyviausiai gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinės profilaktinės programos informavimo ir citologinio tepinėlio paėmimo paslaugas teikė UAB „Klinika Pulsas“ (atitinkamai 174,2 proc. ir 88,5 proc. ir 116,5 proc.) (5 pav.).

5 pav. Moterų dalyvavusių gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje dalis, ir gavusių, informavimo paslaugą ir citologinio tepinėlio paėmimo paslaugą Plungės r. sav. gydymo įstaigose 2023 m.

Šaltinis: Šiaulių TLK duomenys

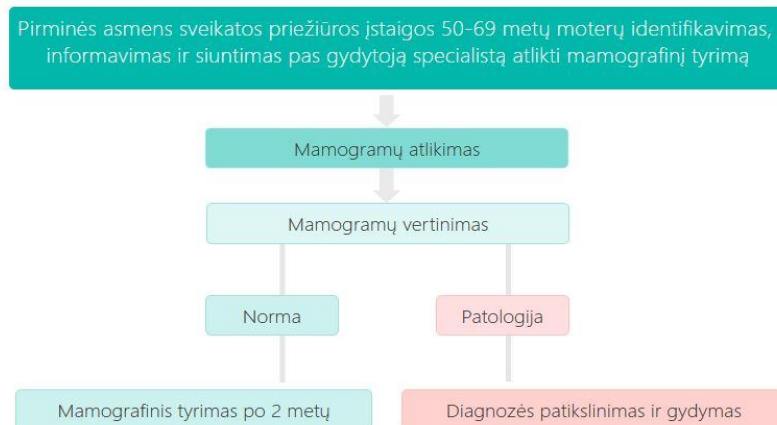
Atrankinė mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa

Nepaisant tobulėjančių diagnostikos metodų ir gydymo būdų Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, krūties vėžys išlieka viena dažniausių moterų ligų. Laiku pastebėjus ligą, jai galima užkirsti kelią, nes daugiau kaip 95 proc. moterų, sergančių pirmos stadijos krūties vėžiu, visiškai išgydomos.

Krūties vėžio prevencinė programa skirta moterims nuo 50 iki 69 metų (imtinai), kurioms kartą per 2 metus gali būti atliekamas mamografinis tyrimas. Gavus šeimos gydytojo siuntimą mamografiniam tyrimui atlikti, galima iš anksto užsiregistruoti (atvykus arba telefonu) mamografijos įrenginį turinčioje sveikatos priežiūros įstaigoje. Tyrimo rezultatus praneša šeimos gydytojas, gavęs juos iš mamogramas vertinančios įstaigos.

Ši prevencinė programa yra skirta nustatyto amžiaus pacientėms. Tačiau jeigu moteris jaučiasi blogai, bet nepatenka į nustatyto amžiaus grupę, gali kreiptis į šeimos gydytoją. Jam atlikus būtinus tyrimus ir, jei reikia, yra išduodamas siuntimas konsultuotis pas gydytoją specialistą (6 pav.).

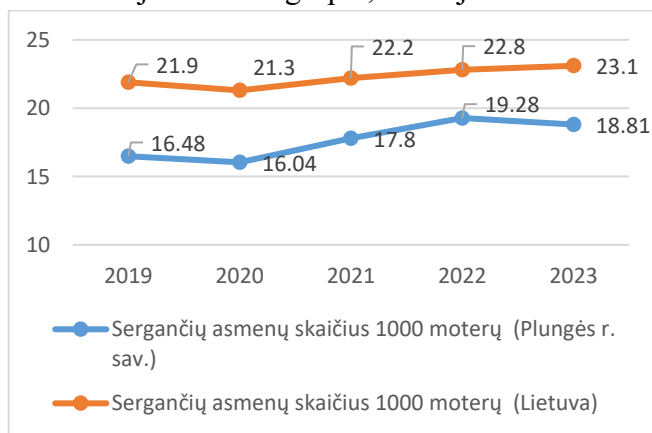
ATRANKINĖS MAMOGRAFINĖS PATIKROS DĖL KRŪTIES VĖŽIO FINANSAVIMO PROGRAMOS VYKDYMO SCHEMA

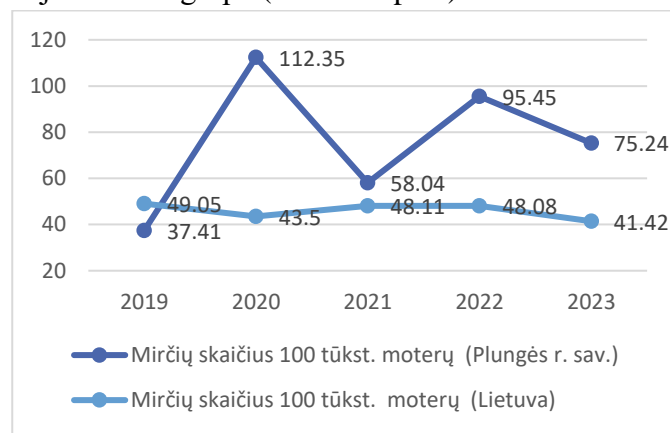
6 pav. Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programos vykdymo schema
Šaltinis: Šiaulių TLK

Higienos instituto duomenimis 2023 m. krūties vėžio piktybiniu naviku sirgo 169 Plungės rajono savivaldybės moterys, tai 7 moterimis mažiau nei 2022 m. 100 sergančių moterų priklausė 50 – 69 m. amžiaus grupei, 11 buvo jaunesnės nei tiriamoji amžiaus grupė.

2023 m. Plungės rajono savivaldybėje dėl krūties vėžio piktybinio naviko mirė 12 moterų, 7 iš jų priklausė tiriamajai grupei. Per 2019 - 2023 m. laikotarpį mirė 41 moteris, devyniolika iš jų priklausė tiriamojai amžiaus grupei, dvi - jaunesnės nei tiriamoji amžiaus grupė (7 a ir 7 b pav.).

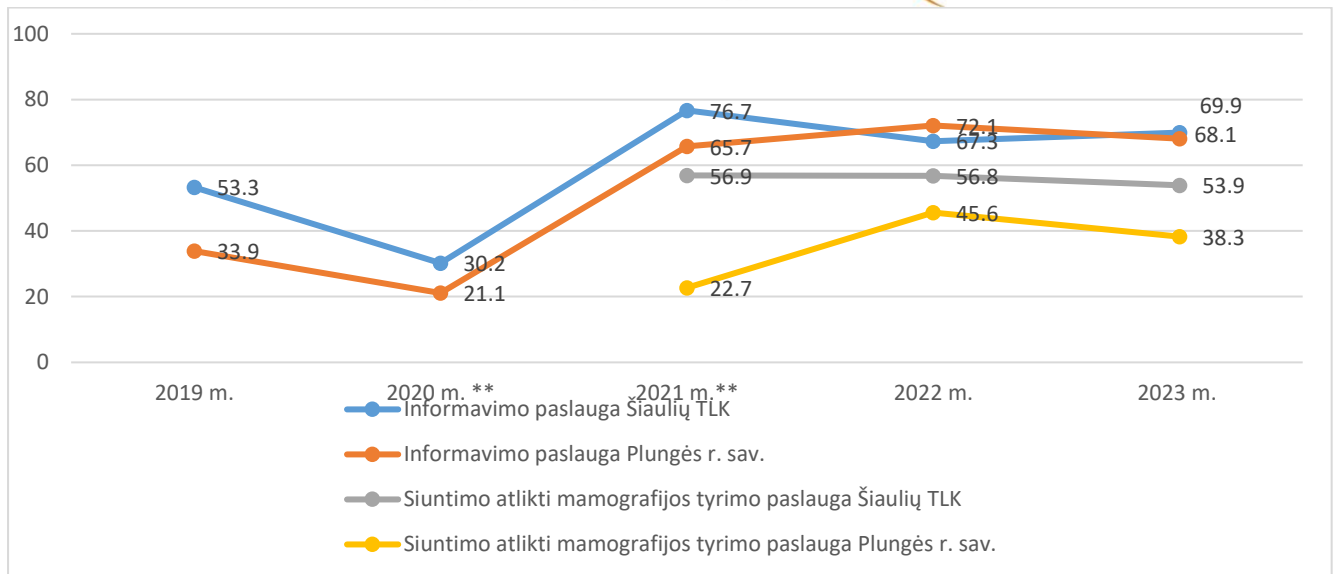
7 a) 50-69 m. amžiaus moterų ligotumas krūties piktybiniais navikais (C50)

7 b) 50-69 m. amžiaus moterų mirtingumas nuo krūties piktybinių navikų (C50)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Mirčių registras

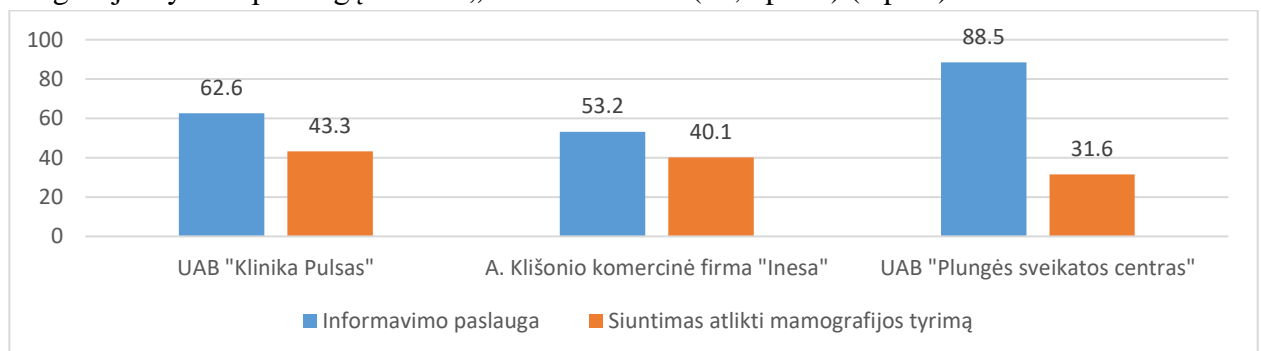
2023 m. Plungės r. sav. iš planuotų atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio prevencinėje programoje 2 675 pacienčių, informavimo paslaugą gavo 68,1 proc. moterų, siuntimą atlikti mamografijos tyrimo paslauga suteikta 990 moterų (38,3 proc.). 2019 - 2023 m. laikotarpiu gavusių informaciją apie vykdomą programą moterų skaičius didėjo (8 pav.).

8 pav. Moterų dalyvavusių atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio prevencinėje programoje, ir gavusių informavimo paslaugą bei siuntimą atlikti mamografijos tyrimus Šiaulių TLK priklausančiose savivaldybėse ir Plungės r. sav. (proc.) 2019- 2023 m.

Šaltinis: Šiaulių TLK

2023 m. Plungės rajono savivaldybėje aktyviausiai atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio, informavimo paslaugą teikė UAB Plungės sveikatos centras (88,5 proc.), siuntimą atlikti mamografijos tyrimo paslaugą - UAB „Klinika Pulsas“ (43,3 proc.) (9 pav.)

9 pav. Moterų dalyvavusių atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio prevencinėje programoje, gavusių informavimo paslaugą, ir siuntimą atlikti mamografijos tyrimo paslaugą Plungės r. sav. gydymo įstaigose 2023 m.

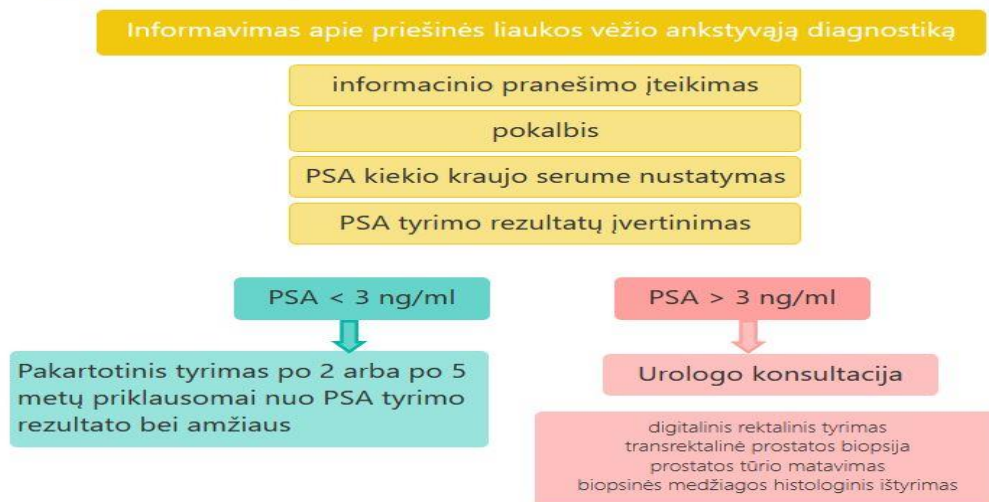
Šaltinis: Šiaulių TLK duomenys

Priešinės liaukos piktybinių navikų prevencinė programa

Priešinės liaukos vėžys – viena iš dažniausia nustatomų Lietuvos vyrų onkologinių ligų. Specialistų teigimu, profilaktiniai tikrinimai būtini, nes pacientas ilgai nejaučia jokių prostatos vėžio simptomų. Pastarųjų metų duomenys rodo, kad Lietuvoje vėžio prevencija vyrai yra susirūpinę ne mažiau nei moterys, todėl aktyviai yra įgyvendinama vėliausiai pradėta priešinės liaukos (prostatos) vėžio prevencijos programa.

Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa skirta vyrams nuo 50 iki 69 metų imtinai bei vyrams nuo 45 metų, kurių tėvai ar broliai yra sirgę prostatos vėžiu. Pagal šią programą kartą per dvejus metus atliekamas kraujo tyrimas, parodantis prostatos specifinio antigeno (PSA) koncentraciją kraujyje. Jei PSA kiekis viršija normą, šeimos gydytojas išduoda siuntimą konsultuotis pas urologą, o šis prireikus atlieka tam tikrą tyrimą - priešinės liaukos biopsiją. Padidėjęs PSA kiekis leidžia tik iš anksto nuspėti priešinės liaukos vėžį, o jos biopsija yra vienintelis būdas objektyviai patvirtinti arba paneigti šios ligos diagnozę (10 pav.).

PRIEŠINĖS LIAUKOS VĖŽIO ANKSTYVOSIOS DIAGNOSTIKOS PROGRAMOS VYKDYMO SCHEMA

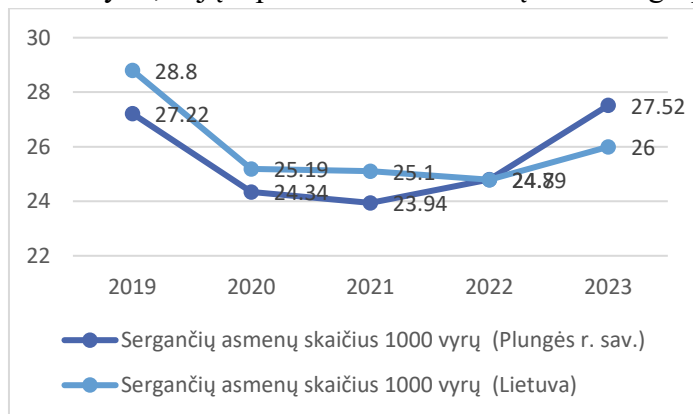

10 pav. Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programos vykdymo schema

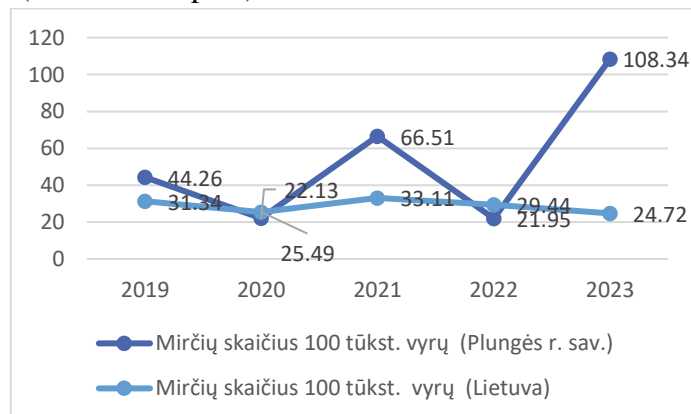
Šaltinis: Šiaulių TLK duomenys

Higienos instituto duomenimis 2023 m. priešinės liaukos (prostatos) piktybiniu naviku sirgo 289 plungiškiai. Tiriamojo amžiaus t. y. 45-69 m. piktybinis navikas buvo nustatytas 127 vyrams.

2023 m. dėl priešinės liaukos (prostatos) piktybinio naviko mirė 6 vyrai, 1 iš jų pateko į tiriamąją amžiaus grupę. Per 2019 - 2023 m. laikotarpį dėl priešinės liaukos (prostatos) piktybinio naviko mirė 33 vyrai, iš jų 7 priklausė 59-69 metų amžiaus grupei (11 a ir 11 b pav.)

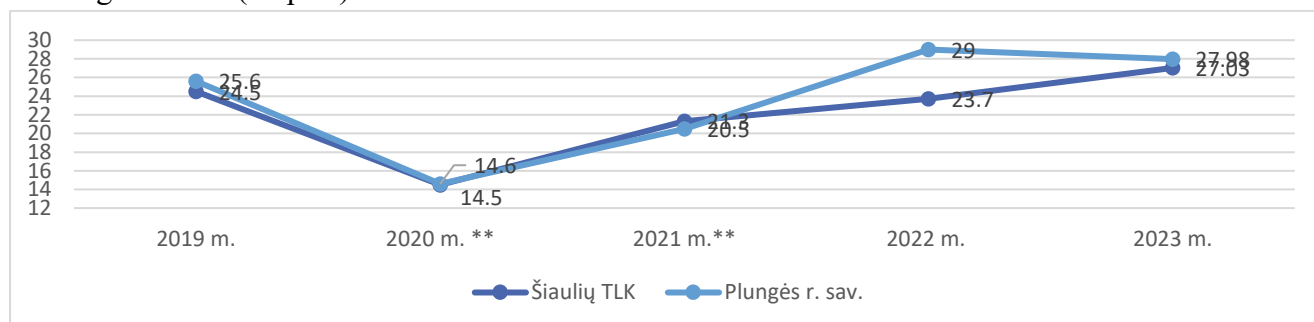
11 a) 50-69 m. amžiaus vyrų ligotumas priešinės liaukos (prostatos) piktybiniais navikais (C61)

11 b) 50-69 m. amžiaus vyrų mirtingumas nuo priešinės liaukos (prostatos) piktybinių navikų (C61)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Mirčių registras

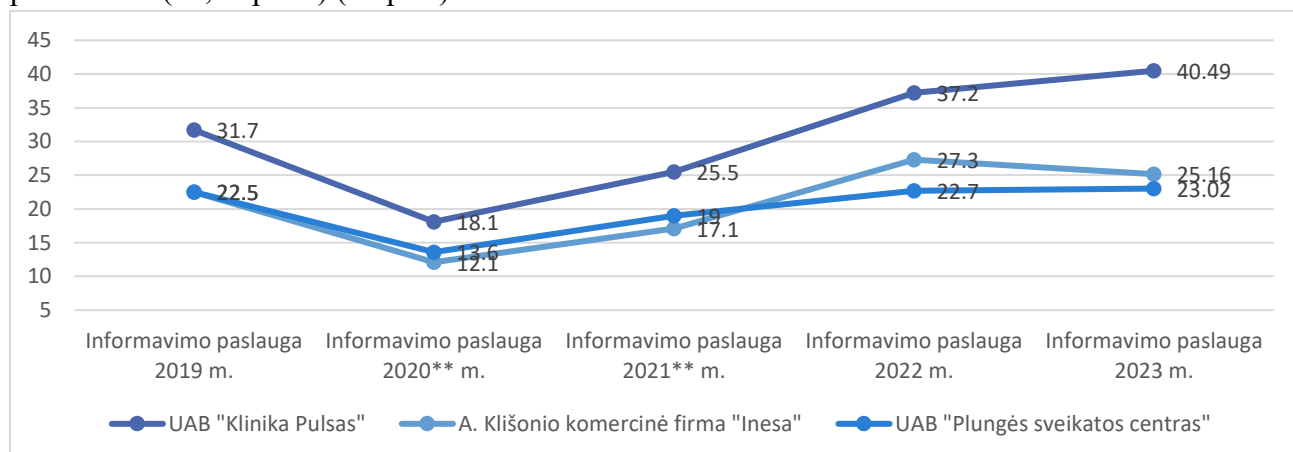
2023 m. Plungės r. sav. priešinės liaukos (prostatos) vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje dalyvavo ir informavimo paslaugą gavo 1 310 vyrų. Tai 28 proc. visų prisirašiusių prie pirminių sveikatos centrų 50-69 amžiaus gyventojų. Lyginant su Šiaulių TLK rodiklis 2023 m. buvo toks pat kaip ir Plungės r. sav. (12 pav.).

12 pav. Priešinės liaukos (prostatos) vėžio ankstyvosios diagnostikos programos, informavimo paslaugos suteikimas Šiaulių TLK priklausančiose savivaldybėse ir Plungės r. sav. (proc.) 2019-2023 m.

Šaltinis: Šiaulių TLK

2023 m. Plungės r. sav. aktyviausiai informavimo paslauga buvo teikta UAB „Klinika Pulsas“ pacientams (40,49 proc.) (13 pav.).

13 pav. Priešinės liaukos (prostatos) vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencinės programos vykdymas Plungės r. sav. gydymo įstaigose 2019-2023 m. (proc.)

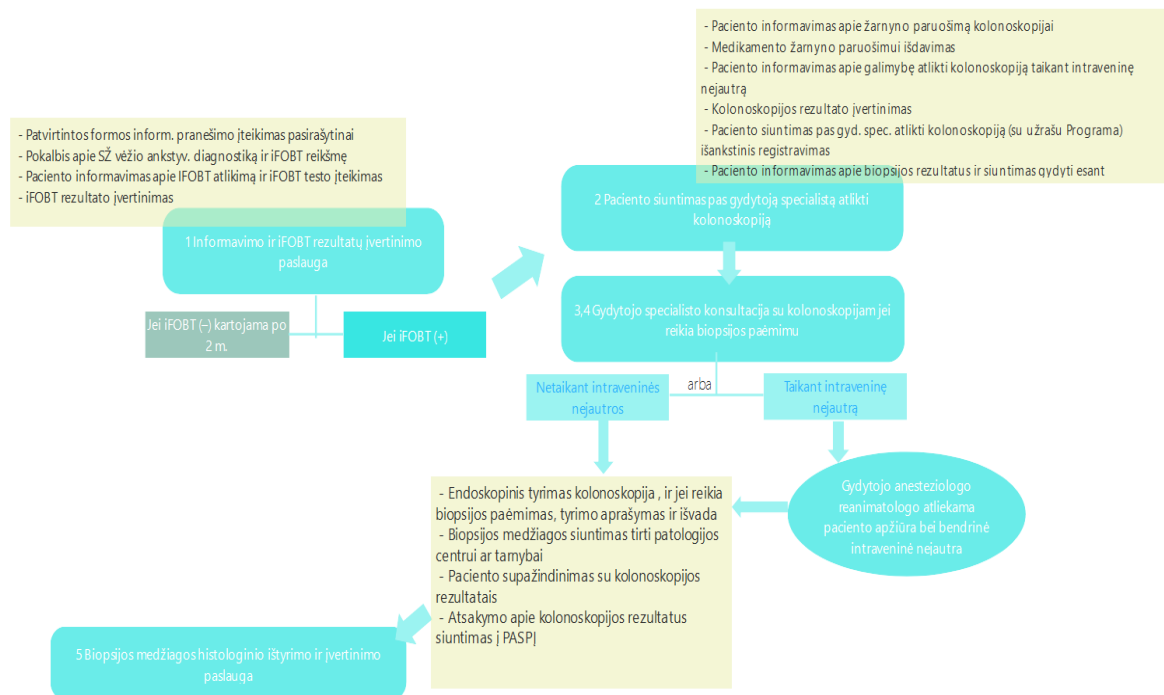
Šaltinis: Šiaulių TLK

Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa

Storosios žarnos vėžys yra viena iš dažniausių onkologinių ligų Lietuvoje. Šis vėžys vadinamas civilizacijos liga, nes daugiausia sergančiųjų yra išsivysčiusiose šalyse. Jam atsirasti daug įtakos turi mityba, antsvoris, vidurių užkietėjimas, manoma, apie 15 proc. ligos atvejų lemia paveldimumas. Vienas rizikos veiksnių yra amžius - kuo ilgiau gyvenama, tuo didesnė tikimybė susirgti. Deja, pacientai ilgą laiką nejaučia jokių ligos simptomų, todėl dažnai nustatoma jau paskutinė storosios žarnos vėžio stadija, kai nebeįmanoma išgydyti. Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa skirta asmenims nuo 50 iki 74 metų imtinai. Kartą per dvejus metus atliekamas nesudėtingas imunocheminis testas. Jei gaunamas neigiamas testo atsakymas, vadinasi, pacientas yra sveikas ir pakartotinai turės pasitikrinti po dvejų metų, jei atsakymas teigiamas, šeimos gydytojas išduoda siuntimą

pas gydytoją specialistą sudėtingesniai tyrimui - kolonoskopijai - atlikti. Prireikus kolonoskopijos metu gali būti atliekama ir biopsija (14 pav.).

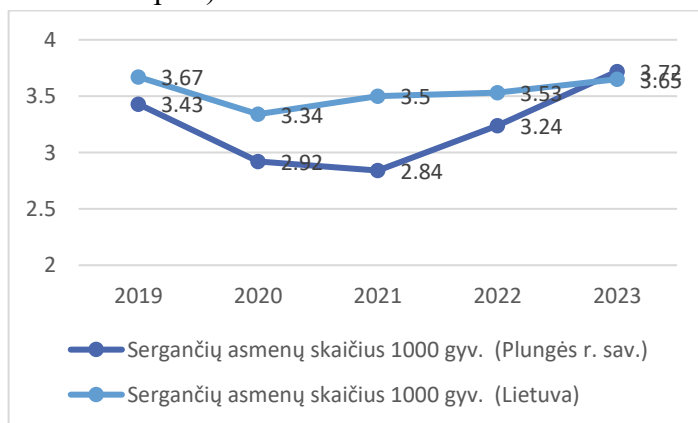
STOROSIOS ŽARNOS VĖŽIO ANKSTYVOSIOS DIAGNOSTIKOS FINANSAVIMO PROGRAMOS VYKDYMO SCHEMA

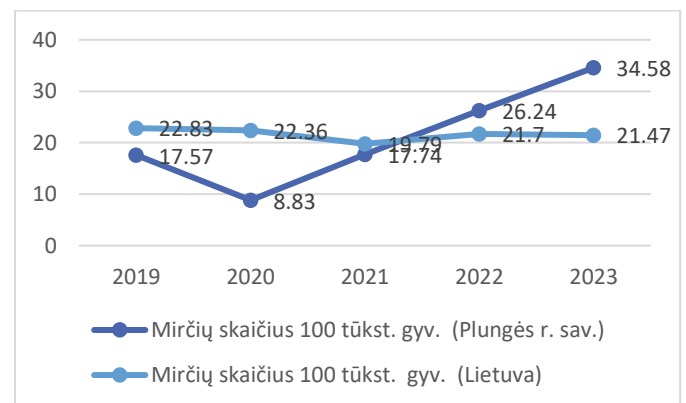
14 pav. Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programos vykdymo schema
Šaltinis: Šiaulių TLK

Higienos instituto duomenimis 2023 m. storosios (gaubtinės) žarnos piktybiniu naviku sirgo 73 Plungės r. sav. gyventojai. 43 iš jų priklausė 50 – 74 metų amžiaus grupei, o 2 buvo jaunesnio amžiaus nei tiriamoji grupė. 2019 – 2023 m. laikotarpiu segamumas šiuo piktybiniu naviku skaičius išaugo 13,7 proc.

2023 m. dėl storosios (gaubtinės) žarnos piktybinio naviko mirė 6 Plungės rajono gyventojai. 4 iš jų priklausė 50-74 metų amžiaus grupei. 2019 - 2023 m. laikotarpiu mirė 24 Plungės r. sav. gyventojai dėl storosios (gaubtinės) žarnos piktybinio naviko, pusė jų priklausė 50-74 m. amžiaus grupei (15 a ir 15 b pav.).

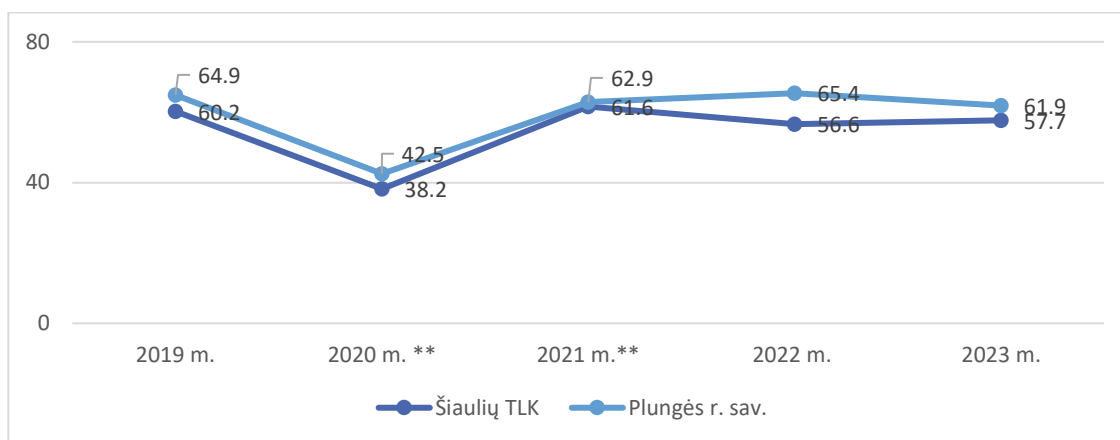
15 a) 50-74 m. amžiaus gyventojų ligotumas storosios žarnos piktybiniais navikais (C18)

15 b) 50-74 m. amžiaus gyventojų mirtingumas nuo storosios žarnos piktybinių navikų (C18)

2023 m. Plungės rajono savivaldybėje planuota patikrinti 5875 gyventojus prisirašiusius prie ASPĮ ir patenkančius į 50 - 74 metų amžiaus grupę. Šiaulių teritorinės ligonių kasos duomenimis informavimo paslauga suteikta 4967 Plungės r. sav. gyventojams, 238 pacientai buvo siųsti pas gydytoją specialistą atlikti kolonoskopiją. VŠĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė suteikė 266 gydytojo specialisto konsultacijų su kolonoskopija ir jei reikėjo, biopsijos medžiagos paėmimu, taikant interveninę nejautrą.

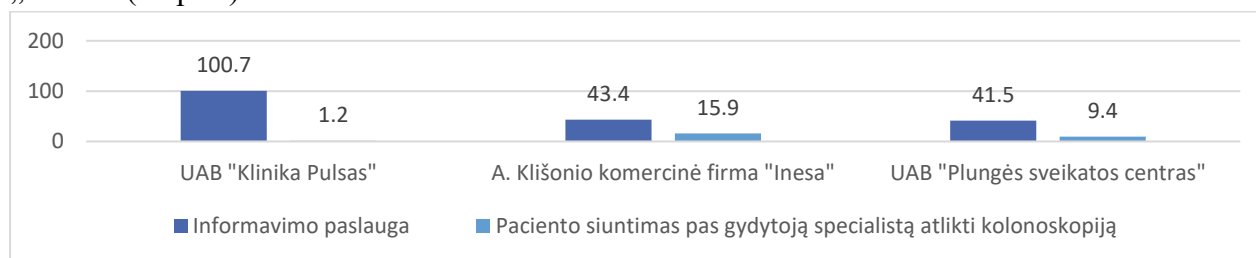
Šioje programoje 2023 m. Plungės r. sav. informavimo paslaugą gavo 61,9 proc. gyventojų patenkančių į 50-74 metų amžiaus grupę, Šiaulių TLK vidurkis 57,7 proc. 2019 - 2023 metų laikotarpiu dalyvaujančių storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje rodiklis išlieka panašus (16 pav.).

16 pav. Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje dalyvavę gyventojai ir gavę informavimo paslaugą Plungės r. sav. ir Šiaulių TLK priklausančiose savivaldybėse (proc.) 2019-2023 m.

Šaltinis: Šiaulių TLK

2023 m. Plungės rajono savivaldybėje aktyviausiai informavimo paslaugą teikė UAB „Klinika Pulsas“, o pacientus siuntė pas gydytoją specialistą atlikti kolonoskopiją A. Klišonio komercinė firma „Inesa“ (17 pav.).

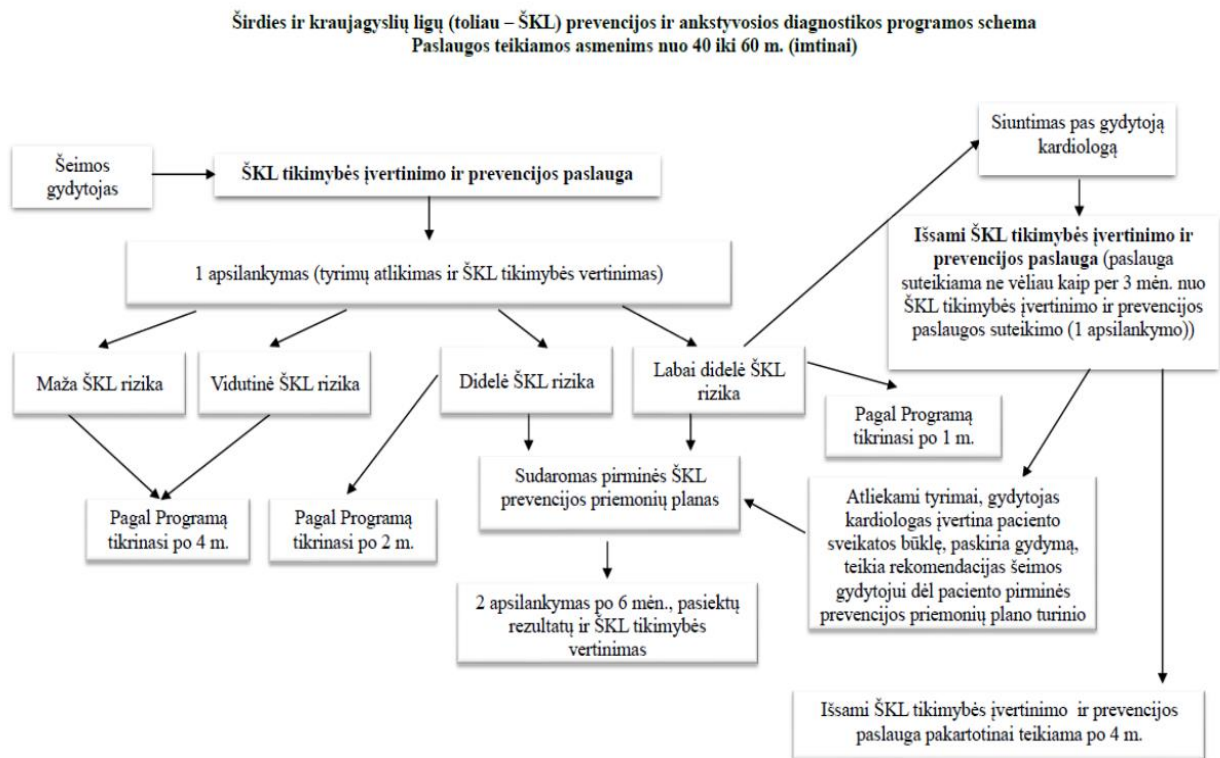

17 pav. Plungės r. sav. gyventojų dalyvavusių storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencinėje profilaktinėje programoje dalis (proc.) pagal PSP, 2023 m.

Šaltinis: Šiaulių TLK

Asmenų priskirtų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa

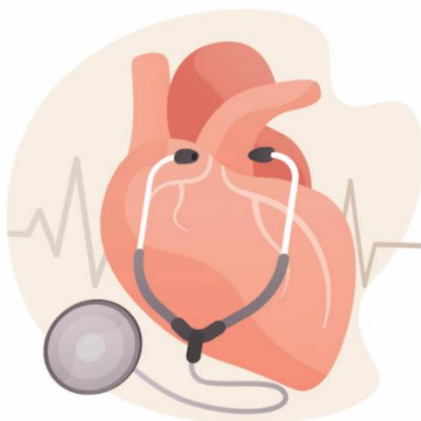
Širdies ir kraujagyslių ligos visame pasaulyje siejamos su netinkama žmonių gyvensena: nesveika mityba (maiste per daug riebalų, cholesterolio, druskos), rūkymu, sumažėjusiu fiziniu aktyvumu, antsvoriu bei negydomu padidėjusiu arteriniu kraujospūdžiu ar cukriniu diabetu. Užsienio ir mūsų šalies patirtis rodo, kad galima išvengti daugelio širdies ir kraujagyslių ligų bei pailginti žmonių gyvenimą. Tam reikia perprasti ligos prigimtį, nustatyti ją skatinančius rizikos veiksnius ir atkakliai su jais kovoti. Pokyčių pirmiausia turime norėti patys ir ryžtis keisti savo gyvenseną. Širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programa skirta vyrams ir moterims nuo 40 iki 60 metų (imtinai). Kartą per 1 metus šeimos gydytojas nustato rizikos veiksnius ir, jei reikia, sudaro individualų širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos planą. Jei gydytojas nustato, kad širdies ir kraujagyslių ligų tikimybė yra didelė, siunčia pacientą į specializuotus centrus išsamiau ištirti, prireikus – skiria gydymą. Svarbu žinoti, kad kartą per metus nemokamai gali būti nustatoma gliukozės, cholesterolio, trigliceridų koncentracija kraujyje, atliekama elektrokardiograma ir kiti tyrimai, parodantys, ar pacientą galima priskirti didelės rizikos grupei (18 pav.).

18 pav. Širdies ir kraujagyslių ligų programos vykdymo schema

Šaltinis: Šiaulių TLK

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGŲ PREVENCINĖ PROGRAMA

Kam skirta?

Vyrams ir moterims nuo 40 iki 60 m. (imtinai).

Į ką reikia kreiptis?

Į savo šeimos gydytoją. Jis atliks reikiamus tyrimus ir įvertins paciento riziką sirgti širdies ir kraujagyslių ligomis.

Kas kiek laiko reikia pasitikrinti?

Jei šeimos gydytojas nustato:

- > labai didelę riziką – po 1 metų,
- > didelę riziką – po 2 metų,
- > mažą ar vidutinę riziką – po 4 metų.

Ar reikia mokėti?

Už paslaugą mokėti nereikia.

SEKITE MUS /Valstybinė ligonių kasa
Daugiau informacijos: ligoniukasa.lrv.lt

Rūpimus klausimus galima pateikti:

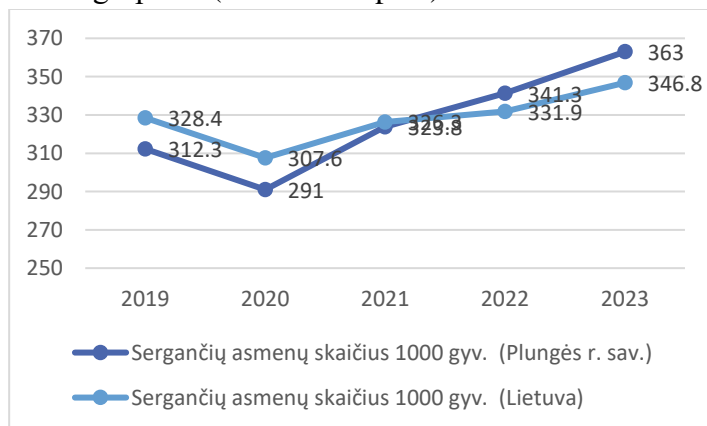
+370 5 232 2222
info@vlk.lt

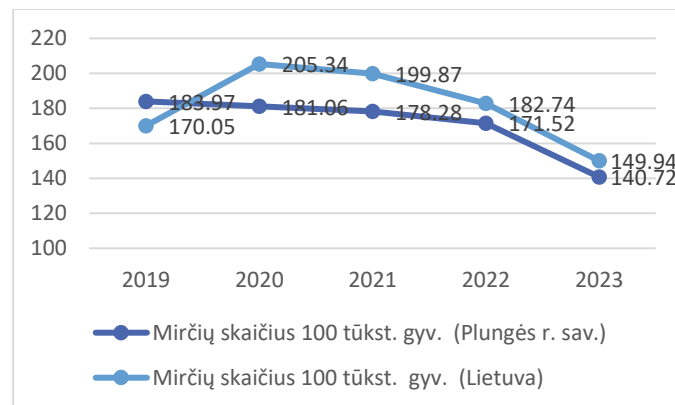
Šaltinis: Valstybinė ligonių kasa prie SAM

Širdies ir kraujagyslių ligos tai viena iš dažniausių mirtingumą, sergamumą ir nedarbingumą sukeliančių priežasčių. Higienos instituto duomenimis 2023 m. Plungės r. sav. širdies ir kraujagyslių ligomis (I00 – I99) sirgo 11 549 gyventojai. Lyginant su ankstesniais metais sergančiųjų skaičius išaugo apie 4,4 proc. Tiriamojo amžiaus grupėje sergančių širdies ir kraujagyslių ligomis 2023 m. buvo 3541 gyventojas tai 174 gyventojais arba 4,9 proc. daugiau nei ankstesniais metais.

2023 m. dėl kraujotakos sistemos ligų mirė 228 Plungės r. sav. gyventojai, tai 41 gyventoju mažiau nei ankstesniais metais. 13 mirusiųjų priklausė programoje dalyvaujančių asmenų amžiaus grupėms (19 a ir 19 b pav.)

19 a) 40 - 59 m. amžiaus gyventojų ligotumas širdies ir kraujagyslių ligomis (I00 – I99)

19 b) 40 - 59 m. amžiaus gyventojų mirtingumas nuo širdies ir kraujagyslių ligų (I00 – I99)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Mirčių registras

Iki 2023 m. gegužės 1 d. Plungės r. sav. priskirtų širdies ir kraujagyslių ligų prevencinei programai informavimo paslauga suteikta 1483 gyventojams (42,1 proc.). Šiaulių TLK bendras rodiklis buvo šiek tiek didesnis (44,5 proc.).

Nuo 2023 m. gegužės 1 d. apsilankymo metu pas šeimos gydytoją pacientams buvo nustatoma širdies ir kraujagyslių ligų rizika: maža, vidutinė, didelė, labai didelė ir antrojo apsilankymo metu, kuris vyko po 6 mėn. nustatyta didelė/labai didelė ŠKL rizika.

2023 m. gegužės – gruodžio mėnesių duomenimis Plungės rajono savivaldybėje pirmo apsilankymo metu programoje 2,9 proc. asmenų nustatyta maža ŠKL rizika, 5,9 proc. – vidutinė ŠKL rizika, 13,35 proc. – didelė ŠKL rizika ir 13,9 proc. labai didelė ŠKL rizika.

Antro apsilankymo programoje metu po 6 mėn., tikslinių asmenų turinčių didelę/ labai didelę ŠKL riziką buvo didesnė nei 2 kartais (31,4 proc.) (lentelė)

2 lentelė. Gyventojų dalyvavusių širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje dalis pagal ASPĮ, Nuo 2023 m. gegužės 1 d. proc. Plungės r. sav.

	Pirmas apsilankymas				Antras apsilankymas po 6 mėn.
	Nustatyta maža ŠKL rizika	Nustatyta vidutinė ŠKL rizika	Nustatyta didelė ŠKL rizika	Nustatyta labai didelė ŠKL rizika	Nustatyta didelė/labai didelė ŠKL rizika
UAB "Klinika Pulsas"	3.2	5.47	23.87	26.48	0.1
A. Klišonio komercinė firma "Inesa"	2.26	3.68	9.4	8.46	35.16
UAB "Plungės sveikatos centras"	3.15	2.88	6.78	6.63	59.01
Iš viso Plungės r. sav.	2.9	5.9	13.35	13.9	31.4

Šaltinis: Šiaulių TLK

REKOMENDACIJOS

Siekiant paskatinti tikslinės populiacijos dalis dalyvauti atrankinėse prevencinėse programose

- užtikrinti tinkamą tarpinstitucinį bendradarbiavimą, dėl kurio pagerėtų gyventojų dalyvavimas krūties vėžio, gimdos kaklelio, širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje.
- informuoti gyventojus apie atrankinės patikros dėl onkologinių ligų programų, biomedicininį ir klinikinių tyrimų teikiamą naudą. Renginių metu išdalinti lankstinukų ir skrajučių apie galimybę dalyvauti atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programoje, asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programoje, gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje.
- gyventojams išsiusti informacines žinutes su raginimais dalyvauti prevencinėse programose.
- informuoti ir šviesti visuomenę ligų prevencijos klausimais (lankstinukai, pranešimai spaudai, leidiniai, metodinės priemonės ir kt.);
- bendradarbiauti su Plungės r. sav. PSPC vykdant ŠKL ir CD prevencinę programą bei kita prevencines profilaktines programas;
- didinti informacijos sklaidą apie ŠKL ir CD prevencinę programą kaimo gyventojams.
- Plungės r. sav. visuomenės sveikatos biuro vykdomą ŠKL ir CD prevencinę programą daugiau orientuoti vykdyti kaimo bendruomenėse.

- tam, kad rizikos grupėse esantys pacientai galėtų dalyvauti įgyvendinamose vėžio patikros prevencinėse programose, labai svarbų vaidmenį atlieka paciento informavimas ir tinkama informacijos sklaida;
- gerinti prieinamumą dalyvauti prevencinėse profilaktinėse programose;
- glaudesnis šeimos gydytojo, bendrosios praktikos slaugytojo ir paciento bendradarbiavimas;
- didinti specialistų konsultacijų skaičių;
- teiki pavežėjimo paslaugą gyventojams dalyvaujantiems prevencinėse profilaktinėse programose, kurios atliekamos kitose rajonuose (pvz.)
- stiprinti bendradarbiavimą tarp visų rajone esančių pirminių asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir visuomenės sveikatos biuro vykdant prevencines programas (žaliojo koridoriaus principu);
- informuoti ir motyvuoti žmones ateinančius į ASPI apie galimybę dalyvauti nemokamose prevencinėse programose, kurias organizuoja VSB.
- diegti organizuotas gyventojų informavimo apie prevencines programas priemones (periodiniai asmeniniai kvietimai elektroniniu paštu, telefonu, SMS žinutėmis, laiškus ir kt.).

Bendros rekomendacijos

- Gerinti tarpsektorinį bendradarbiavimą;
- Kelti specialistų, dalyvaujančių sveikatinimo veikloje, kvalifikaciją sveikatos stiprinimo klausimais;
- Gerinti bendruomenės sveikatos raštingumą, vykdyti visuomenės švietimą per vietines informavimo priemones, socialinius tinklus, teikiant mokslu pagrįstą informaciją apie sveikos gyvensenos principus, įgūdžių ugdymą ir ligų profilaktiką;
- Skatinti gyventojus aktyviai dalyvauti Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro, švietimo ir sporto įstaigų organizuojamuose įvairiuose sveikatinimo veiklos renginiuose;
- Gerinti gyventojų informacijos sklaidos efektyvumą, atkreipti dėmesį į gyventojų, kuriems informacija skirta amžių, išsilavinimą, užimtumą, bei sveikatos būklę;
- Suteikti daugiau galimybių gyventojams stiprinti savo sveikatos raštingumą (dalyvauti seminaruose, konsultuotis su sveikatos priežiūros specialistais sveikatos stiprinimo ir gerinimo klausimais);

